

Vuoden 2025 vaalien vaalilautakuntien ja vaalitoimikunnan asettaminen

KH 21.10.2024 § 148

475/00.00.00.00/2024

Lisätiedot:

kaupunginlakimies Lena Filipsson-Korento, puh. 050 354 0121
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Vuonna 2025 toimitetaan kahdet yleiset vaalit: samanaikaisesti aluevaalit ja kuntavaalit (jatkossa alue- ja kuntavaalit). Vaalipäivä on sunnuntai 13.4.2025 ja ennakkoäänestysajanjakso kotimaassa on 2.–8.4.2025.

Mainituista vaaleista löytyy yleistä tietoa oikeusministeriön vaalisivuilla kohdasta <https://vaalit.fi/alue-ja-kuntavaalit>.

Vaalilain ja OM:n 16.9.2024 antamien vaaliohjeiden (<https://vaalit.fi/vaaliviranomaiskirjeita-ja-muistioita>) mukaan kaupunginhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava kutakin äänestysaluetta varten vaalilautakunta ja laitoksissa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimikunta. Keskusvaalilautakunta määrää kotiaäänestyksen ja yleisen ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijat.

Koska Kauniainen on jaettu kolmeen äänestysalueeseen, tulee asettaa *kolme vaalilautakuntaa*. Sen sijaan Kauniaisissa on katsottu *yhden vaalitoimikunnan* riittävän. (Laitosäänestyspaikoiksi on esitetty Villa Bredan asumisyksikkö ja Kaunialan Sairaala.)

Vaalilautakunnan pääasiallisena tehtävänä on vaalipäivän äänestyksen järjestäminen äänestysalueella ja äänestysalueella annettujen äänestyslippujen alustava ääntenlaskenta ja toimittaminen edelleen. Vaalilautakuntien toiminta alkaa viimeistään vaaliviikonlopun perjantai-iltana tai lauantai-iltana, ja jatkuu myöhään sunnuntai-iltaan.

Vaalitoimikunnan tehtävä on järjestää ennakkoäänestys laitoksissa. Vaalitoimikunnan työ alkaa viimeistään ennakkoäänestyksen alkamispäivänä. Äänestys toimitetaan pitkälti arkisin päiväsaikaan.

Kuhunkin *vaalilautakuntaan* kuuluu viisi jäsentä (puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä) sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Kauniaisissa on perinteisesti valittu vaalilautakuntiin 5 varajäsentä, jotka yleensä ovat kaikki myös osallistuneet työhön.

Koska alue- ja kuntavaaleissa tulee sunnuntai-illan alustavassa laskennassa laskettavaksi iso määrä ääniä, tulisi pyrkiä siihen, että vaalilautakuntiin saadaan asetettua riittävästi jäseniä. Laskentaan voi myös osallistua lautakuntien itse valitsevat vaaliavustajat.

Vaalitoimikuntaan kuuluu kolme jäsentä (puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen) sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Kauniaisissa on perinteisesti valittu 3 varajäsentä, viime vaaleissa jonkin verran enemmän. Vaalitoimikunnan varajäsenet osallistuvat vaalityöhön vain varsinaisten jäsenten ollessa estyneitä.

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan.

Vaalikelpoisuus vaalilautakuntaan ja vaalitoimikuntaan määräytyy sen mukaan kuin kuntalaissa säädetään (71 ja 74 §). Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenet sekä varajäsenet on valittava vaalikelpoisista kunnan asukkaista. Lisäksi heidän tulee olla äänioikeutettuja.

Vaalilain 15 §:n mukaan kuntavaaleissa sekä vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten, että niiden varajäsenten, on mahdollisuuksien mukaan edustettava kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Ehdokkaita asetti vuoden 2021 kuntavaaleissa seuraavat 8 puoluetta:

- Svenska folkpartiet i Finland r.p.
- Suomen Keskusta r.p.
- Kansallinen Kokoomus r.p.
- Suomen Kristillisdemokraatit (KD) - Kristdemokraterna i Finland (KD) r.p.
- Avoin Puolue r.p., Öppna Partiet r.p.
- Vihreä liitto r.p., Gröna förbundet r.p.
- Perussuomalaiset r.p.
- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue - Finlands Socialdemokratiska Parti r.p.

Kuntavaaleihin asetetut vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnat toimivat samalla myös aluevaalien vaalilautakuntina / vaalitoimikuntina.

Niin kauan kuin yksikin huomioon otettava äänestäjäryhmä on vailla edustusta, ei muusta ryhmästä saisi valita kahta edustajaa. Harkittaessa edustavuutta vaalilautakunnissa ja -toimikunnassa tarkastellaan jäseniä ja varajäseniä erikseen.

Vaalilain mukaan ehdokas ei voi olla *vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä*; eikä ehdokas tai hänen lähisukulaisansa voi olla *vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä*.

Jokaisessa vaalitoimielimessä on oltava kumpaakin kansalliskieltä puhuvia, jotta pystytään palvelemaan äänestäjiä kielilain mukaisesti.

Tasa-arvolain 4 § 2 momentin mukaan tulee kunnallisissa toimielimissä olla sekä miehiä että naisia kumpiakin vähintään 40 %. Tasa-arvolain vaatimusten osalta jäseniä ja varajäseniä on tarkasteltava erikseen.

Vaalien kitkattoman kulun kannalta vaalilautakuntaan ja -toimikuntaan on pyrittävä valitsemaan riittävän kokemuksen ja pätevyyden saavuttaneita henkilöitä. OM:n vaaliohjeissa on painotettu, että toimielinten jäsenillä, *erityisesti puheenjohtajaksi nimettävillä, tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.*

Kaikilta kysymykseen tulevilta puolueilta tullaan tiedustelemaan halukkuutta osallistua kaupungin vuoden 2025 vaalien vaalitoimielinten asettamiseen nimiehdotuksineen tiettyyn ilmoitettuun määräpäivään mennessä. Käytännön syistä johtuen ei voida odottaa ehdokasasetteluun saakka (määräpäivä 4.3.2025). Puolueiden tulee varmistaa, että ehdotetut henkilöt antavat suostumuksensa tehtävään ja ovat varmasti käytettävissä.

Kaupunginjohtaja Christoffer Masar:

Kaupunginhallitus merkitsee asian tiedoksi.

Päätös:

Merkittiin tiedoksi.